

Fråga om en socialnämnd var skyldig att kommunicera ett läkarutlåtande som kom in till nämnden i ett LVU-ärende efter att länsrätten hade hållit förhandling i målet angående vård enligt LVU

Ordföranden i Vårby kommunalnämnd i Huddinge kommun beslutade den 13 januari 2000 med stöd av 6 § LVU att AA, som är född 1999, omedelbart skulle omhändertas. Beslutet fastställdes av länsrätten.

Vårby kommunalnämnd ansökte den 9 februari 2000 hos Länsrätten i Stockholms län om att AA skulle beredas vård enligt LVU. Som grund för ansökan anförde nämnden att det förelåg en påtaglig risk för att hans hälsa och utveckling skulle skadas på grund av brister i omsorgen och att det inte heller förelåg något samtycke till behövlig vård. De påstådda bristerna i omsorgen hade sin grund i moderns, BB, psykiska sjukdom.

Länsrätten höll muntlig förhandling i målet den 18 februari 2000.

I en dom den 7 mars 2000 förordnade länsrätten bl.a. att AA skulle beredas vård med stöd av 1 och 2 §§ LVU. Beslutet om vård skulle gälla omedelbart. BB överklagade länsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm. I en dom den 5 maj 2000 upphävde kammarrätten länsrättens dom.

Advokaten CC, som företrätt AA:s mor i LVU-målet, klagade i en anmälan till JO på Vårby kommunalnämnd. Hon anförde därvid bl.a. följande.

Socialsekreterare DD, Vårby kommunalförvaltning, Huddinge kommun, har 000207 begärt att t.f. biträdande överläkare EE, Huddinge psykiatriska öppenvårdsmottagning skulle yttra sig över ”vilka effekter det kan få för ett barn att vara tillsammans med en psykiskt sjuk mamma”.

Intyget, som är dagtecknat 2000-02-12, har varken kommunicerats med BB eller ingivits till länsrätten. BB har ej heller beretts tillfälle att framföra synpunkter på intyget.

CC hemställde att JO skulle utreda om underlåtenheten att kommunicera läkarintyget stred mot lag eller annan författning eller annars var felaktigt eller olämpligt.

Till sin anmälan fogade CC en kopia av det aktuella läkarintyget.

Vårby kommunalnämnd anförde i ett yttrande över anmälan i huvudsak följande.

Saken

I en utredning om barnet AA har kommunalförvaltningen begärt in journalanteckningar från Huddinge psykiatriska öppenvårdsmottagning. Förutom detta begärde utredaren DD att den ansvariga läkaren EE skulle utfärda en skriftlig bedömning av moderns psykiska tillstånd. Begäran hade utformningen att ansvarig läkare skulle göra en bedömning av ”vilka effekter det kan få för ett barn att vara tillsammans med en psykisk sjuk mamma”.

Intyget hade begärts vid flera tillfällen efter den 31 januari 2000. Läkaren lovade att inkomma med intyget senast den 14 februari. Modern hade den 7 februari varit på sitt första besök hos den ansvarige läkaren.

Efter att nämnden gjort en ansökan om vård för AA, hade länsrätten muntlig förhandling den 18 februari 2000. Intyget inkom till nämnden den 25 februari 2000.

Länsrätten beslöt i dom den 7 mars 2000 att AA skulle beredas vård, medan kammarrätten den 5 maj 2000 ansåg att modern inte brustit i omsorg om AA och därför upphävde länsrättens dom om vård.

Yttrande

Vid den muntliga förhandlingen i länsrätten påtalade kommunalnämnden att det önskade intyget inte hade inkommit i tid. Länsrätten uttalade inte, att man önskade intyget om det kom in vid ett senare tillfälle.

Eftersom intyget inte låg till grund för nämndens ansökan, kommunicerades det inte med modern.

I kommunalnämndens yttrande till kammarrätten ingick intyget som en bilaga. I kammarrätten ingick det i beslutsunderlaget.

Nämndens ansökan grundades på moderns psykiska sjukdom och på grund därav bristande omsorgsförmåga. Läkarintyget anger att modern fungerar på en acceptabel nivå så länge hon respekterar behandlingsplaneringen i form av psykofarmaka och regelbundna stödsamtal. Det framgår också att rehabiliteringsförsök har misslyckats och att modern sedan 1997 saknar arbete.

Läkaren hänvisar till att ”pat:s förutsättningar till psykisk tillfrisknad och därmed att klara vårdnaden om barnen är mycket större om hon får möjlighet att visa att hon är kapabel att ta hand om sina barn. Att placera barnet/barnen utanför hemmet ökar markant risken för institutionaliserad psykisk vård och social utslagning för pat:s del”. Någon bedömning av risken för barnet har inte gjorts.

Kommunalnämnden har för sin del funnit, att länsrätten har informerats om att intyget begärts, men att länsrätten funnit att det material som presenterats har varit tillräckligt för att kunna döma i frågan.

Kommunalnämnden hemställer att anmälan lämnas utan åtgärd.

CC bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaret.

I ett beslut den 7 maj 2002 anförde *JO André* följande.

Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) får ett ärende som regel inte avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom själv och han har fått tillfälle att yttra sig över den, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. Denna bestämmelse tar sikte på beredningen av ett ärende inför att myndigheten skall fatta ett beslut. Bestämmelsen har således inte betydelse i förevarande fall eftersom det aktuella läkarutlåtandet kom in till nämnden efter det att nämnden hade beslutat om att hos länsrätten ansöka om vård enligt LVU.

Att kommunikationsskyldighet inte föreligger enligt 17 § FL innebär inte att socialnämnden kan förhålla sig passiv när det till nämnden under en pågående process angående vård enligt LVU kommer in ett läkarintyg eller andra uppgifter. Uppgifterna kan nämligen ha betydelse för bedömningen av frågan om vård. I första hand har nämnden att ta ställning till om de nya uppgifterna kan t.ex. föranleda nämnden att återkalla sin ansökan om vård. Även om nämnden med beaktande av de nya uppgifterna finner att ansökan om vård skall vidhållas, kan uppgifterna vara sådana att det likväl finns skäl att upplysa domstolen om dem. Det kan i många fall vara lämpligt att nämnden samråder med vårdnadshavaren eller dennes ombud i frågan. Det går dock inte att ange några preciserade riktlinjer för hur en socialnämnd skall agera i detta hänseende. Det måste bli en bedömning av förhållandena i det enskilda fallet.

I det aktuella intyget fanns uppgifter om bl.a. vårdnadshavarens psykiska sjukdom och kontakt med den psykiatriska kliniken vid Huddinge sjukhus. Enligt intyget hade patienten ”... fungerat utifrån diagnosen på ett acceptabelt nivå inklusive relation till sina barn så länge hon har respekterat behandlingsplanering i form av psykofarmaka och regelbundna stödsamtal”. I intyget anfördes vidare bl.a. följande.

För att svara på socialsekreterare DD:s fråga om vilka effekter det kan få för ett barn att leva tillsammans med psykiskt sjuk mor riskerar man att hamna i allmänna spekulativa resonemang vilket bör man undvika vid enskilda ärenden. Jag vill påpeka att varken jag eller någon annan av nuvarande personal på mottagning har personlig kännedom om denna pat. För att kunna få en uppfattning baserad på så objektiva fakta som möjligt om hur barnen, som är föremål för utredning, mår fysiskt och psykiskt, som ett indirekt mått på mammans förmåga att ta hand om dessa, rekommenderar undertecknad att utlåtande begärs från Barnavårdscentral resp PBU. Dessa vårdinstanser, om jag förstår rätt, har haft möjligheten att träffa barnen och också mamman.

Som framgår av det anförda grundades läkarintyget på journalanteckningar som förts vid den psykiatriska kliniken vid Huddinge sjukhus. Uppgifterna får antas ha varit kända för nämnden eftersom nämnden i LVU-målet hade tagit del av sjukhusets journal beträffande vårdnadshavaren. Härutöver innehöll intyget inte annat än vissa mer allmänna överväganden rörande moderns omsorgsförmåga. Kommundelsnämnden, som var den part som hade begärt intyget, har uppenbarligen inte för egen del ansett det vara erforderligt att åberopa det i länsrätten. Däremot fogades intyget till nämndens yttrande till kammarrätten där intyget, som åberopades av motparten, ingick i domstolens beslutsunderlag. I vad mån intyget, som citerades i kammarrättens dom, hade betydelse för utgången där är dock oklart. Enligt min mening var innehållet i intyget sådant att kommudelsnämnden i vart fall inte kan klandras för att intyget inte gavs in till länsrätten. Däremot anser jag att nämnden borde ha informerat vårdnadshavarens ombud om att intyget hade kommit in till nämnden. För den underlåtenheten kan nämnden inte undgå kritik.